

Bundel 9

Docentenhandleiding

PAARS-krant

De Vlaamse overheid heeft de nieuwe eindtermen goedgekeurd voor de tweede en derde graad in het secundair onderwijs. We zijn hiermee een van de weinige regio's ter wereld waar scholen nu verplicht worden om les te geven over gender- en seksuele identiteit. De eindtermen van de eerste graad waren al goedgekeurd en LGBTQI-inclusief.

Doordat LGBTQI-inclusiviteit vervat zit in de eindtermen van elke graad als resultaatsverbintenis, betekent dit dus ook dat de onderwijsinspectie erop zal controleren.

Opdat scholen makkelijker de nieuwe eindtermen kunnen halen, en om leerkrachten te ondersteunen bij het aanbrengen van het LGBTQI-thema bij hun leerlingen, werd deze handleiding geschreven.

Deze handleiding hoort bij de PAARS-krant: leerkrachten vinden hier lessuggesties bij de meeste artikels.

Het onderwijsteam van çavaria

Pagina in krant: 2

Titel artikel: Hen pakt hun fiets

Samenvatting:

Welke persoonlijke voornaamwoorden iemand gebruikt, hangt af van persoonlijke voorkeur. Een korte inleiding tot de genderinclusieve voornaamwoorden.

Didactische suggesties:

- Dit artikel kan als inleiding gebruikt worden voor een les over woordsoorten in het algemeen of de persoonlijke voornaamwoorden in het bijzonder. Eventueel kan de transfer gemaakt worden naar andere talen dan het Nederlands.

Pagina in krant: 2

Titel artikel: Paars, omdat we het nodig vinden

Samenvatting:

Steeds meer scholen in Vlaanderen organiseren de campagne Paars.

Didactische suggesties:

- De leerlingen gaan op zoek naar landen (binnen en buiten Europa) waarin een gelijkaardige campagne nog wordt georganiseerd. Hoe wordt deze actie georganiseerd? Zijn de actiepunten telkens dezelfde? Heeft zo'n campagne ook een politieke invloed? Verandert er effectief iets aan de situatie voor LGBTQI+-mensen?

- De leerlingen zoeken naar argumenten waarom een dergelijke campagne nog steeds noodzakelijk is.

Pagina in krant: 3

Titel artikel: Coming-out in de jeugdbeweging

Samenvatting:

Verhalen van hoe er werd gereageerd op de coming-out van verschillende personen in de jeugdbeweging.

Didactische suggesties:

- Tijd voor een klasgesprek: Wie kent er iemand die LGBTQI+ is? Hoe ben je dat te weten gekomen? Hoe heb je gereageerd?

- Maak casussen en laat leerlingen de casus naspelen voor de klas. Er wordt nadien besproken wat ze vinden van de reacties van bijvoorbeeld vrienden, de jeugdleiding enz. Deze casussen zijn waargebeurd, dit zeker benadrukken.

Pagina in krant: 4

Titel artikel: Ouders moeten kinderen helpen zichzelf te zijn

Samenvatting:

Steeds meer ouders willen hun kind genderneutraal opvoeden. Anna wil dit ook doen met de allerkleinsten in haar rol als opvoedster, ook al bestaan er nog heel wat vooroordelen hieromtrent.

Didactische suggesties:

- Laat leerlingen zeggen of ze bij een bepaald woord meteen aan ‘mannelijk’ of aan ‘vrouwelijk’ denken. Het kan gaan over karaktereigenschappen, kleuren, sporten, beroepen enz. Bij mannelijke woorden moeten ze bijvoorbeeld de linkerhand opsteken, bij vrouwelijke de rechterhand (of rechtstaan / gaan zitten). Je kan ook ‘vier woorden op één rij’ spelen. Leerlingen leggen uit welk woord volgens hen niet in het rijtje thuishoort (blauw, roos, bal, auto). Wordt er al snel gesproken in stereotypen?

- Herkennen leerlingen genderstereotypen (bv.: meisje had vroeger allemaal roze poppenspeelgoed)? Zijn er leerlingen die (on)bewust genderstereotypen doorbreken (bv.: meisje voetbalt)? Bestonden deze genderstereotypen altijd al in de geschiedenis (bv. kunstwerken)?

- Hoe kijkt biologie naar gender? Leg uit wat het x- en y-chromosoom is. Alle jongens in de klas hebben dus het y-chromosoom. Zijn alle jongens hetzelfde? Beschrijf de jongens in de klas met een aantal kernwoorden (bv. stoer, grappig, sportief, creatief enz.). Doe dit ook met de meisjes. Niet alle ‘jongenswoorden’ zullen hetzelfde zijn. Misschien zijn er woorden die zowel bij jongens als bij meisjes gebruikt worden.

Misschien kunnen we niet meer spreken van mannelijk of vrouwelijk, maar van een continuüm? Dit kan gekoppeld worden aan genderneutrale wc’s, keuze M/V/X,

- Wat ligt er biologisch vast en wat bepaalt de cultuur (nature/nurture-discussie)?

Pagina in krant: 4

Titel artikel: Cis, gender, trans, pan! – Euh, watte?

Samenvatting:

Het spel laat je kennismaken met enkele basisbegrippen.

Didactische suggesties:

- Speel een memoryspel met de verschillende termen die in het spel worden toegelicht. Bv. term met uitleg linken.

- Laat leerlingen een woordenlijst over identiteit/relaties aanleggen.

- Ontleed samen met leerlingen de woorden en onderzoek de betekenis van de voorvoegsels.

Kennen ze nog andere woorden met deze voorvoegsels?

Pagina in krant: 5

Titel artikel: De perfecte genderkoek

Samenvatting:

In het artikel worden de verschillende aspecten van de genderkoek kort toegelicht.

Didactische suggesties:

Laat de leerlingen echte genderkoekjes bakken door gebruik te maken van echte ingrediënten.

Pagina in krant: 6

Titel artikel: Alle genderrollen overboord!

Samenvatting:

Valerie wil arts worden bij het Belgisch leger en Harald werkt als onthaalvader: het verhaal van twee personen die het genderrollenpatroon doorbreken.

Didactische suggesties:

- Maak een lijst van beroepen die als 'mannelijk' getypeerd worden en een lijst van 'vrouwelijke' beroepen. Hoe komt het dat we deze beroepen zo indelen? Welke vaardigheden/competenties zijn belangrijk in deze beroepen?

Koppel terug naar de klas: welke vaardigheden/competenties herkennen leerlingen bij zichzelf of klasgenoten? Kunnen deze competenties eenvoudig worden ingedeeld in mannelijk/vrouwelijk? Kunnen we beroepen zo indelen?

- Leerlingen onderzoeken welke stereotypen over mannen en vrouwen bestaan. Is dit biologisch te verklaren? Welke stereotypen zijn er de laatste jaren doorprikt?

Pagina in krant: 7

Titel artikel: Be who you are. Love yourself!

Samenvatting:

Een interview met de Kortrijkse Hanne Gaby Odiele, model in New York en intersekse rolmodel.

Didactische suggesties:

- Dit artikel kan het opstapje zijn naar het onderwerp 'intersekse' in bijvoorbeeld de les biologie, waar vaak enkel de strikte opdeling man/vrouw getoond wordt. Leerlingen maken kennis met het begrip 'intersekse', ze leren welke typen van intersekse er zijn en de lichamelijke en sociale factoren die eraan verbonden zijn.

- Welke andere BV's of BN-ers kennen de leerlingen die een lans breken voor de rechten van LGBTQI+? Welke internationale sterren komen op voor de LGBTQI+-community?

Pagina in krant: 7

Titel artikel: Homo-zoon

Samenvatting:

In het artikel vertelt een moeder dat het geen enkel probleem is dat haar zoon homo is. Meer nog: ze stelt zich de vraag wat ze had kunnen doen opdat haar zoon niet vijf jaar ongelukkig in de kast had gezeten.

Didactische suggesties:

- Als lesinstap kan je werken met een padlet en de leerlingen laten brainstormen over dit onderwerp. Vervolgens kan je de leerlingen verdelen in groepjes en werken met rollenspel. Hoe zouden de leerlingen zelf reageren?
 - Je kan leerlingen laten zoeken naar getuigenissen waarbij LGBTQI+-mensen vertellen over de reacties van hun ouders of getuigenissen van ouders zelf. Eventueel kunnen leerlingen iemand interviewen.
 - Leerlingen kunnen op internet op zoek gaan naar andere organisaties die LGBTQI+-mensen willen steunen.
-

Pagina in krant: 8

Titel artikel: Op je gemak dankzij het regenboogcharter

Samenvatting:

Zesendertig gemeenten in West-Vlaanderen ondertekenden het Regenboogcharter; daarmee zien ze erop toe dat iedereen zich veilig en aanvaard voelt.

Didactische suggesties:

- Naar analogie met het Regenboogcharter in zesendertig West-Vlaamse gemeenten, stellen de leerlingen een Regenboogcharter op voor hun school. Ze kunnen hiervoor ook affiches ontwerpen.
 - In het verlengde van hun Regenboogcharter kunnen de leerlingen er ook voor opteren een GSA (gay-straight-alliance) op te richten; ze kunnen een eerste GSA-actie bedenken als startmoment.
 - Leerlingen brengen hun medeleerlingen, leerkrachten en directie op de hoogte van hun acties via een bericht in Smartschool, of via een andere weg. Ze maken hun acties ook bekend via sociale media.
-

Pagina in krant: 9

Titel artikel: Paars: teken van solidariteit en verdraagzaamheid

Samenvatting:

Leerkracht Julie Van Gerven vertelt hoe de Paars-dag ingevuld werd op het Gentse Atheneum Voskenslaan en welke impact dit had op de leerlingen en de school.

Didactische suggesties:

- Laat leerlingen eerlijk en kritisch nadenken over hoe LGBTQI+-friendly hun school is. Kwam dit al eens aan bod in de lessen? Wat willen ze hierover te weten komen? Heerst er een open klimaat? Kunnen leerlingen terecht bij iemand als ze hierover willen praten? Naar wie zouden ze gaan om hierover te praten? Welke score krijgt jouw school als LGBTQI+-school?
 - Laat leerlingen (of de leerlingenraad) brainstormen over acties die kunnen georganiseerd worden tijdens de Paars-dag, en welke acties daarvan een impact kunnen hebben op langere termijn (op het schoolbeleid bijvoorbeeld).
-

Pagina in krant: 9

Titel artikel: 3 x toffe spots in Brussel

Samenvatting:

Onze hoofdstad biedt leuke plekjes voor de LGBTQI+-community.

Didactische suggesties:

- De leerlingen gaan op zoek naar LGBTQI+-vriendelijke plekjes in hun gemeente, stad of provincie. Ze kunnen dat via internet doen, maar ze kunnen ook gericht op zoek gaan door bijvoorbeeld het centrum van hun stad of gemeente te gaan bezoeken.
 - Indien de leerlingen merken dat hun stad of gemeente maar weinig te bieden heeft voor de LGBTQI+-community, kunnen ze voorstellen formuleren aan het stads- of gemeentebestuur.
-

Pagina in krant: 10

Titel artikel: Wetten, regels en rechten, hoe kijkt de wereld naar LGBT+?

Samenvatting:

Dit artikel is een overzicht van verschillende landen en culturen waar de LGBTQI+-gemeenschap aanvaard en niet aanvaard is.

Didactische suggesties:

- Laat leerlingen de LGBTQI+-ranking opzoeken. Op de website rainbow-europe.org vind je verschillende (Engelse) schematische voorstellingen die leerlingen kunnen interpreteren. Op welk criterium scoort België minder goed? Wat zijn opvallende verschillen tussen landen? Hoe wordt de ranking bepaald?
 - Laat leerlingen op de wereldkaart de landen waar LGBTQI+ aanvaard is in het groen kleuren. Laat ze op de wereldkaart de landen waar LGBTQI+ niet aanvaard is in het rood kleuren.
 - Geef de leerlingen een lijst met mensenrechten. Laat ze bekijken welke mensenrechten met betrekking tot LGBTQI+ geschonden worden.
 - Laat de leerlingen zelf ideeën bedenken hoe we beetje bij beetje ervoor kunnen zorgen dat de LGBTQI+-gemeenschap overal ter wereld aanvaard wordt.
-

Pagina in krant: 12

Titel artikel: Ik word vaak niet serieus genomen

Samenvatting:

Jacoba beschrijft zichzelf als asexueel. Wat dat betekent en hoe haar omgeving daarop reageerde, lees je in dit artikel.

Didactische suggesties:

- Het begrip 'aseksualiteit' kan het opstapje zijn om kennis te maken met andere begrippen zoals bi-, homo- en panseksualiteit. Er zijn verschillende vakken waarin deze onderwerpen aan bod kunnen komen.
 - Aangezien het hier gaat om een seksuele geaardheid, kan ook de sprong gemaakt worden naar het begrip 'gender' en alle aspecten die daarrond spelen.
 - Leerlingen ontdekken de genderkoek, om het begrip 'aseksualiteit' correct te kunnen situeren.
-

Pagina in krant: 13

Titel artikel: Haar gelukkig zien was het enige dat telde

Samenvatting:

De zoon van Sabine en Peter werd een dochter. Tijdens haar transitie ondervonden de ouders dat de begeleiding van transgenders beter kon. Toch blikken ze terug op een mooie periode.

Didactische suggesties:

- Individueel of per twee vragen verzinnen die je zou willen stellen aan een persoon die van geslacht verandert. Uit alle vragen worden de tien beste vragen gekozen. In de klas komt een transgender spreken en de leerlingen nemen het interview af als echte journalisten. Het interview kan eventueel gemonteerd en bewerkt worden tot een echt filmpje. Het interview kan ook in een andere taal afgenomen worden.
 - Variant: interview met de ouders van een transgender.
 - ! Niet elke transgender wil een geslachtsoperatie ondergaan!
-

Pagina in krant: 13

Titel artikel: Coming-out

Samenvatting artikel:

Verhalen van hoe er werd gereageerd op de coming-out van verschillende personen.

Didactische suggesties:

- Tijd voor een klasgesprek: Wie kent er iemand die LGBTQI+ is? Hoe ben je dat te weten gekomen? Hoe heb je gereageerd?
 - Maak casussen en laat leerlingen de casus naspelen voor de klas. Er wordt nadien besproken wat ze vinden van de reacties van bijvoorbeeld ouders, broers en zussen, vrienden, enz. Deze casussen zijn waargebeurd, dit zeker benadrukken.
-

Pagina in krant: 14

Titel artikel: Veroorzaak geen lijden

Samenvatting artikel:

Het boeddhisme is van alle levensbeschouwingen de tolerantste tegenover huwelijken met twee mensen van hetzelfde geslacht. Andere godsdiensten staan hier minder tolerant tegenover.

Didactische suggesties:

- De leerlingen zoeken in de atlas de landen waar het boeddhisme het meest voorkomt en duiden deze landen aan op een blinde kaart. Hierbij zoeken ze ook de juiste percentages op van het aantal personen met een boeddhistische levensbeschouwing. Ter vergelijking kunnen ze opzoeken hoeveel procent van de Belgische bevolking zichzelf boeddhistisch noemt. Met deze percentages kan er dan gerekend worden in vraagstukken.
- In deze les kun je het thema homoseksualiteit (of breder: LGBTQI+) bespreken door hoekenwerk. Je deelt je klas in vier groepen in en bespreekt per hoek één van de wereldgodsdiensten. Je laat je leerlingen vergelijken en ontdekken met andere godsdiensten. Als synthese kunnen ze een godsdienst en diens kijk op LGBTQI+ voorstellen. Via een stellingenspel kan ook informatie met de klas gedeeld worden.
- Maak een fictief eiland waar alle religies samenwonen. Laat de leerlingen een eigen ideologie creëren over dat eiland, waar alle culturen en religies samenleven. Deze ideologieën moeten verband houden met de heilige boeken van elke religie. Ook moeten deze het thema *homoseksuele*

huwelijken omvatten (of breder: LGBTQI+). Deze leerlingen werken deze ideologieën op een creatieve manier uit.

Pagina in krant: 14

Titel artikel: Vroeger was uit de kast komen geen grootse gebeurtenis

Samenvatting:

De ouders van David waren niet verrast toen hij als homo uit de kast kwam. Uit angst dat er geen nieuwe generatie zal volgen, kunnen andere joodse families vaak maar moeilijk de seksuele geaardheid van hun kinderen aanvaarden.

Didactische suggesties:

- In deze les kun je het thema homoseksualiteit (of breder: LGBTQI+) bespreken door hoekenwerk. Je deelt je klas in vier groepen in en bespreekt per hoek één van de wereldgodsdiensten. Je laat je leerlingen vergelijken en ontdekken met andere godsdiensten. Als synthese kunnen ze een godsdienst en diens kijk op LGBTQI+ voorstellen. Via een stellingenspel kan ook informatie met de klas gedeeld worden.
 - Leerlingen bereiden een interview met een rabbijn of joodse leerkracht voor. Via dit interview komen ze meer te weten over het geloof en hoe deze overtuiging tegenover homoseksualiteit staat.
-

Pagina in krant: 14

Titel artikel: Hoe LGBT+-vriendelijk ben jij?

Samenvatting:

Ben jij een tegenstander, geen fan, een supporter of een ally? Doe de test!

Didactische suggesties:

- Laat leerlingen eerlijk en kritisch nadenken over hoe LGBTQI+-vriendelijk hun school is. Kwam dit al eens aan bod in de lessen? Heerst er een open klimaat? Kunnen leerlingen terecht bij iemand als ze hierover willen praten? Welke score krijgt hun school als LGBTQI+-vriendelijke school?
 - Ideeën om een LGBTQI+-vriendelijke school te zijn kunnen gedeeld worden via Padlet. De klas kan drie concrete voorstellen voor de leerlingenraad of directie formuleren.
 - Laat leerlingen via Mentimeter stemmen op de stellingen. Gebruik de resultaten om te rekenen in de wiskundeles.
 - Leerlingen stellen zelf een enquête op en laten deze invullen door leerkrachten en leerlingen uit verschillende klassen en studierichtingen. Onderzoeksresultaten worden verzameld en geanalyseerd. Gebruik eventueel software om resultaten samen te vatten (grafiek maken in Excel, poster maken in Canva, enz.).
-

Pagina in krant: 16

Titel artikel: Homoseksuele dieren?

Samenvatting:

Niet alleen mensen kunnen zich aangetrokken voelen tot hetzelfde geslacht. Volgens dit artikel zijn er meer dan 1.500 dieren die homoseks hebben. De sociale hiërarchie bij kuddedieren zou een verklaring kunnen zijn, maar dat is slechts een vermoeden.

Didactische suggesties:

- Nadat voortplanting bij de mens besproken werd, kan de vergelijking met dieren gemaakt worden. Laat leerlingen zoeken naar gelijkenissen en verschillen. Eventueel denken leerlingen na over de vraag hoe homoseksuele koppels toch kinderen kunnen krijgen.
- Leerlingen lezen het artikel en duiden tien kernwoorden aan. Met deze woorden gaan ze creatief aan de slag (een gedicht, elfje, verhaal, ...). Het is belangrijk dat deze opdracht gaat over homoseksualiteit bij mensen en dieren.

Pagina in krant: 17

Titel artikel: 10 LGBT+-films en –series die je gezien moet hebben

Samenvatting:

LGBT+-thema's komen steeds meer voor in films en series. Wij geven er alvast tien om te zien.

Didactische suggesties:

- Als ik jou was ...: De leerlingen verplaatsen zich in de situatie van het hoofdpersonage en leggen uit wat zij zouden gedaan hebben. Ze vermelden de naam van de hoofdfiguur, beschrijven zijn/haar belangrijkste beslissingen/handelingen en schrijven per handeling uit hoe het personage de situatie aanpakte, wat de leerlingen zouden gedaan hebben in zijn/haar plaats en waarom ze dat op die manier zouden aanpakken.
- Brief aan de regisseur: De leerlingen schrijven een brief aan de regisseur waarin ze hem/haar enkele vragen stellen. Als ze iets aan de film willen veranderen, schrijven ze dat zo duidelijk mogelijk uit.
- De leerlingen maken een kruiswoordraadsel bij de film: ze gebruiken namen van personages, elementen van hun beschrijvingen, karaktertrekken, plaatsnamen enz.
- De leerlingen omschrijven één fragment dat hen speciaal heeft getroffen. Ze vertellen erbij waarom ze net dat fragment gekozen hebben en ze leggen uit wat hen zo heeft getroffen.
- De leerlingen schrijven een elfje over de film die ze bekeken.
- De leerlingen verzamelen gedichten die passen bij een fragment of bij het thema van de film. Ze mogen ook zelf een gedicht schrijven. Ze vertellen er telkens bij waarom deze gedichten zo goed bij de film passen.
- Interview: De leerlingen stellen vijf vragen aan een willekeurig personage uit de film.
- Knipselmap rond het thema: De leerlingen leggen een knipselmap aan met vijf artikels uit kranten, tijdschriften of van het internet die passen bij het thema of het verhaal van de film die ze bekeken.
- De leerlingen verzamelen argumenten om de film aan te raden of net af te raden.
- De leerlingen ontwerpen een tekening die bij de film past.
- De leerlingen maken van een personage een stripfiguur en tekenen op een blad een kort stripverhaal naar een passage uit de film.
- De leerlingen maken hun eigen trailer over de film die ze bekeken. Ze kunnen daarbij zelf optreden als acteurs/actrices.

Pagina in krant: 18

Titel artikel: Leestips: voor ieder wat wils

Samenvatting artikel:

Dit artikel geeft een overzicht van verschillende boeken die te maken hebben met seksuele diversiteit.

Didactische suggesties:

- Laat de leerlingen één van de boeken kiezen en geef hun de tijd om het boek te lezen. Laat hen nadien er een boekbespreking over maken: stel creativiteit voorop.
 - Laat de leerlingen de inleiding op de achterkant van het boek lezen. Zorg dat de voorkant bedekt is. Laat hen nu op basis van de inleiding een kaft maken op een creatieve manier.
-

Pagina in krant: 19

Titel artikel: Ik sta nu veel dichterbij mijn leerlingen

Samenvatting:

Een leerkracht in Geel besloot om in transitie te gaan en kreeg daarvoor heel wat steunbetuigingen van leerlingen en collega's. Ze geeft daarbij meteen de boodschap mee dat iedereen zichzelf mag zijn op school.

Didactische suggesties:

- Om dit thema bespreekbaar te maken, kan je een spreker uitnodigen. Deze persoon kan zijn/haar/hun ervaringen delen met de leerlingen. Je kan de leerlingen de opdracht geven om vijf vragen rond transgenders voor te bereiden. Op deze vijf vragen moeten de leerlingen tijdens het spreekmoment een antwoord krijgen. Na het spreekmoment krijgen de leerlingen tijd om een verslag te schrijven, hierin moeten ze de vijf vragen verwerken.
 - Bespreek de natuurlijke lichamelijke veranderingen tijdens de puberteit, besteed hierbij aandacht aan innerlijke (hormonale) en uiterlijke veranderingen. Bespreek dan welke zaken er 'moeten' veranderen om van geslacht te veranderen. Zijn fysieke veranderingen voldoende? Moet er bij een man gezichtsbeharing zijn? Moet een vrouw een baarmoeder hebben of is een vagina voldoende? Dit kan je koppelen aan een filosofisch gesprek: wat is gender?
-

Pagina in krant: 20

Titel artikel: Swingen in elk genre

Samenvatting artikel:

In muziek zit vaak een boodschap. Sommige muzikanten willen zo LGBTQI+-mensen steunen.

Didactische suggesties:

- Leerlingen proberen aan de hand van de songtekst te verklaren wat zij denken dat de zanger/zangeres wil bedoelen met zijn/haar tekst.
- Laat leerlingen zelf een strofe schrijven die past bij een liedje over LGBTQI+.
- Kennen leerlingen zelf nog liedjes waarin LGBTQI+-mensen worden gesteund? Maak eventueel een playlist.